

Dva parnika torpedirana na severnem Atlantiku; čez 850 Američanov utonilo

Ruske armade ogražajo nemške vojaške posadke ob reki Dnjeper. Prvi ruski oddelki se bližajo Dnjepropetrovsku, Kremenčugu in Zaporežu. Nepotrjeno poročilo pravi, da nemške čete zapuščajo Orel.—Rommel vrgel oklopne kolone v boj proti ameriškim četam po okupaciji strateškega prelaza v Tuniziji. Nov bombni napad na Neapel in Crotono, italijanski luki.—Ameriški in avstralski letalci bombardirali japonsko bazo pri Solomonih

Washington, D. C., 22. febr.—Ameriška letala tipa Liberator so izvršila nove napade na Neapel in Crotono, italijanski pristanišni mesti. Bombe, ki so jih vrgli, so porušile več militarnih naprav in zanetile požare. Vsa letala razen dveh so se vrnila v svoje baze po napadu.

Melbourne, Avstralija, 22. febr.—Ameriški in avstralski letalci so metali bombe na Buin-Faisti, japonsko mornarično bazo pri severnih Solomonih, ki so zanele ogromne požare. Letalci so povedali, da so videli plamene, ko so bili 50 milj stran od tarče napada. Bombni napad iz zraka je bil izvršen tudi na japonsko bazo v Ambonu, holandska Vzhodna Indija. Štiri japonska letala, ki so se dvignila v zrak, so bila sestreljena v spopadu z ameriškimi in avstralskimi letalci.

V severovzhodnem delu Nove Gvineje so bombe, katere so metali zavezniški letalci, razdejale vas Waipali, kjer se nahaja japonska vojaška posadka, dočim so japonski letalci bombardirali Buno in okolico, Nova Gvineja. To je bil prvi japonski letalski napad, odkar so bili Japonci poraženi tamkaj po ameriških in avstralskih četah.

Čungking, Kitajska, 22. febr.—Kitajska sila v zapadnem delu province Junnan je vrgla Japonce, ki so skušali prekorajiti reko Salween, nazaj, se glasi uradni komunikacije. Japonske čete so bile potem ojačane in se pripravljajo za nov napad.

Pearl Harbor, Havaj, 22. febr.—Amerika je izgubila največjo podmornico Argonaut, pravi uradno naznanilo. Potopljena je bila v bitki z japonskimi bojnimi ladjami, ki so spremljale konvoj. Preden je bila potopljena, je torpedirala dva japonska vojaška transporta in eno križarico.

Berlin, 22. febr.—Vrhovno poveljstvo poroča, da so nemške čete odbile ruske napade na svoje pozicije na fronti pri Rževu, 130 milj severozapadno od Moskve, in da se je ruski pritisk na nemške vojaške posadke med Orlom in Azovskim morjem zmanjšal.

Zavezniški stan, Afrika, 22. febr.—Feldmaršal Rommel je vrgel oklopne kolone v ofenzivo proti ameriški sili, ki se je morala umakniti z ozemlja ob prelazu Kasserin, centralna Tunizija. Rommel je udaril istočasno po ameriški sili pri tem prelazu in Tebessu.

Francoski komunikacije pravi, da so bili nemški napadi na zavezniške postojanke pri važnem cestnem križišču pri Sibi, 30 milj severovzhodno od prelaza Kasserin, odbiti in sovražnik vržen nazaj z velikimi izgubami. Vest iz Kaira, Egipt, omenja prodor britske osme armade, katere poveljuje general Montgomery. Ta je že dospela na ozemlje pri Gafsi skoro brez odporu s strani osištne sile.

Vojna bo končana prihodnje leto

Patterson omenil priprave za ofenzivo

New York, 22. febr.—Pomožni vojni tajnik Robert P. Patterson je pred grupo urednikov delavskih listov in delavskih pisateljev napovedal, da bo vojna zaključena s porazom osištne sile ob koncu prihodnjega leta ali 1. 1945, zaenkrat pa je namignil, da bosta Amerika in Velika Britanija začeli veliko ofenzivo proti Hitlerjevi vojni mašini, preden se ta opomore od udarcev, katere dobiva na ruskih frontah.

„Napoved ne bazira na ugibanju, temveč na zbranih informacijah o krhanju nacijske obojene sile in naraščajoči moči Združenih narodov,“ je dejal Patterson. „Čas ni na naši strani in mi ne smemo dati Nemcem oddiha zdaj, ko dobivajo strahovite udarce v Rusiji. Ako bi oni in Japonci dobili oddih, bi lahko razvili ogromne vire bogastva, ki so jih zaseli, in mi ne bi mogli izvajati odločilne zmage. Udariti moramo po njih kmalu in z vso razpoložljivo silo na kopnem, morju in v zraku. Nemčija in njeni sateliti so izgubili najmanj 4,000,000 vojakov. To število vključuje ubite, ranjene in ujetе. Zdaj se ne vemo, kdaj bosta Nemčija in Japonska odložili orožje. To se najbrže ne bo zgodilo to leto, računamo pa, da bo vojna končana ob koncu prihodnjega leta ali 1. 1945.“

Patterson je bil glavni govornik na konferenci urednikov delavskih listov. Slednji so silili ostre kritike vojne politike državnega departmanta, urada za vojne informacije in kapitalističnega tiska. Kot govornik je nastopil tudi župan La Guardia, ki je apeliral na delavce, naj se zdaj razpravljajo o povojnih problemih in gledajo na povojne razmere realistično.

VELIKA ZAVEZNIŠKA POMOČ SOVJETSKI RUSJI

Anglija in Amerika sta ji poslali več tisoč tankov in letal

PROSLAVE 25-LETNICE RDEČE ARMADE

London, 22. febr.—A. V. Alexander, prvi lord admiraltete, je v svojem govoru v Bristolu v zvezi s proslavami 25-letnice ustanovitve sovjetske rdeče armade dejal, da sta Velika Britanija in Amerika doslej poslali Rusiji 6200 tankov in 5600 bojnih letal. On je hvalil ofenzivo, ki jo vodi ruska armada proti Hitlerjevi vojni mašini, in rusko bojno brodoge na Črnem in Baltičkem morju.

„Uspehi, katere je dosegla ruska armada v ofenzivi, ne smejo zasenčiti dejstva, da smo mi v velikem obsegu prispevali k ruskim zmagam,“ je dejal Alexander.

Alexander je omenil, da so britske in ameriške podmornice in bojna letala v dobi od 1. septembra 1. 1942 do 31. januarja tega leta potopile in poškodovale 248 osištih ladij in parnikov, katerih tonaža je znašala 626,000 ton.

Hugh Dalton, trgovinski minister, je v svojem govoru na shodi v Birminghamu poveljeval sklenitev pogodbe med Veliko Britanijo in Rusijo. Dejaj je, da je to najboljša pogodba, kar jih je vlada podpisala v zadnjih letih. „Velika Britanija bi bila morala že pred leti navezati tesne stike s sovjeti proti naraščajoči osištne nevarnosti,“ je rekel minister. „Potreba takih stikov je vidna vsem z izjemo slepcev. Zdaj, ko nas je Hitler pogoltnil v zvezi z Rusijo, moramo skrbeti, da se ne razbije.“

Včeraj so se vršile velike proslave 25-letnice ustanovitve rdeče armade v Londonu in drugih angleških mestih. Na shodu, ki se je vršil v Albertovi dvorani v Londonu, je govoril zunanji minister Anthony Eden. Shoda se je udeležilo več tisoč ljudi. Med udeleženci so bili ruski poslaniki.

Domače vesti

Obiski in posravlili
Chicago. — Prostak Frank J. Pirman, član društva Pionirjev 559 SNPJ, ki služi v letalskem zboru v Biggs Fieldu, Texas, je 22. t. m. obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Clevelandska vest
Cleveland. — Dne 19. febr. je umrl Frank Jerič, star 56 let in rojen v Stiški vasi pri Cerkljah na Gorenjskem. Tukaj je bival 30 let in zapuščal šest odraslih otrok in brata.

Anglija bo kupovala meso za ameriške vojake

Washington, D. C., 22. febr.—Amerika se je pridružila ostalim zaveznikom, za katerih armade Velika Britanija kupuje meso v južnoameriških državah. Poljedelski tajnik Claude Wickard je naznanil sklenitev dogovora z angleško vlado. Slednja bo kupovala meso za ameriške vojake v Argentini, Braziliji, Paragvaju in Urugvaju.

Voditelji vojaške politike v opoziciji

Washington, D. C., 22. febr.—Voditelji vojaške politike so izjavili, da bodo odločno pobijali poskuse v kongresu glede revizije načrtov mobilizacije človeške sile. Oni so izjavili, da bodo vodili opozicijo proti odpuščanju vojakov iz armade za dela v industrijah in na farmah.

Nadškof Spellman pri papežu

London, 22. febr.—Radijsko poročilo iz Berlina pravi, da je newyorški nadškof Francis Spellman, ki je včeraj dospel v Rim iz Barcelone, Španija, konfiriral s papežem Pijem v Vatikanu.

Ivan Majaki in žena ter hči premierja Churchilla.

Eden je osmešil nacijsko propagando, „da bo boljševidem poplaval Evropo, če bo Nemčija poražena v tej vojni. Kar niso mogli doseči Goebbels s svojo propagando, katere cilj je zanetiv razkola med zavezniki. On ne bo uspel s svojim strašilom. Naš cilj je popolno uničenje osištne obojene sile v tem letu.“

Protesta sovjetske vlade ni bilo!

Jugoslovanska vlada ni prejela nobene note

Jugoslovanski informacijski center v New Yorku poroča z dne 19. februarja:

United Press prinaša vest iz Londona, da je predsednik jugoslovanske vlade izjavil, da jugoslovanska vlada ni prejela iz Moskve nobene note, katere bi vsebovala protest o baše nepravilnem ravnanju in postopanju generala Draže Mihajlovića—o čemur je poročal londonski list Daily Herald.

United Press dalje poroča, da se je predsednik (sovjetske) agenture Tass v Londonu izrazil, da mu je o tej stvari znano le to, kar je čital v Daily Heraldu.

Italijanski generali v Ameriki?

Newyorški župan se sestel z njimi

New York, 22. febr.—Župan La Guardia je v svojem govoru po radiu, oddanem v Italijo, razkril, da se je sestel z generalom Annibalem Bergonzolijem in osmimi drugimi italijanskimi generali in visokimi častniki ter govoril z njimi. On ni povedal, kje se je sestel z njimi, toda mnenje prevladuje, da se nahajajo v Ameriki kot vojni ujetniki. Bergonzoli in drugi italijanski generali so bili ujeti v zavezniških ofenzivah v Egiptu, Libiji in Abesiniji.

La Guardia je rekel, da bo Amerika pomagala italijanskemu ljudstvu pri restavriranju nekdanje srečne dežele, ko bo Mussolinijev-fašistični režim strmoglavljen. On je tudi objavil imena ujetih generalov. Ti so Claudio Trezani, Carlo de Simone, Enrico Manella, Ferdinando Cona, Luigi Frusco, Pietro Pinna, Francesco Guasco, Antonino Sorice in Antonio Scureo.

La Guardia je dejal, da se je v razgovoru prepiral, da so vsi razočarani.

(Italijanski list Il Popolo d'Italia je 5. februarja poročal, da je bil general Bergenzoli odveden v Washington kot vojni ujetnik.)

Spojitev francoske sile v Afriki

Razgovori o osvoboditvi političnih jetnikov

London, 22. febr.—General Edgard Larminat je naznanil združitev vojaških enot borbenih Francozov v severni Afriki. Te so se potem pridružile osmi britski armadi, kateri poveljuje general Bernard Montgomery.

Vojaške enote, ki so prekorale 1500 milj dolgo pot iz province Čad, so se združile z onimi, ki se že več tednov bore na strani osme britske armade. Vrhovna poveljnika teh enot sta generala Jean Marchand in LeClerc.

Vest iz Afrike se glasi, da so v teku pogajanja glede osvoboditve političnih jetnikov, ki se nahajajo v taboriščih v severni Afriki. General Jean Marie Bergeret, tajnik generala Girauda, ki je nasledil umorjenega admirala Darlana kot vrhovni komisar francoske severne Afrike, je na sestanku z reporterji dejal, da so pogajanja uspešna in da bodo jetniki kmalu dobili svobodo.

VLADA OBJAVILA PROGRAM OD-MERJANJA ŽIVIL

Poraba konzerviranih živil znižana za 57 odstotkov

MESTA NAJBOLJ PRIZADETA

Washington, D. C., 22. febr.—Vladni urad za kontrolo cen je objavil detajliran program glede odmerjanja konzerviranih živil po točkah, ki se prične izvajati 1. marca. Prodajanje teh je bilo ustavljeno zadnjo soboto po vsej deželi in obnovi se prihodnji ponedeljek. Ta teden se bodo morali odjemalci registrirati in izdane jim bodo živilske nakaznice.

Seznam, ki ga je objavil urad za kontrolo cen, vključuje okrog dvesto različnih konzerviranih živil, med temi sadje, zmazjeno in posušeno, juhe in sadne soka vseh vrst ter zelenjave. Izdane bodo posebne knjižice "War Ration Books Two" vsem onim, ki imajo že "War Ration Books One." Slednje veljajo za sladkor in kavo, ki se že delita v odmerkih.

Prentiss M. Brown, načelnik urada za kontrolo cen, je dejal, da program predvideva znižanje porabe konzerviranih živil za 57 odstotkov v prihodnjih devetnajstih mesecih. On je naglasil, da je znižanje potrebno, ker mora Amerika zalagati vojake in zavezniške s konzerviranimi živil. Slednji dobivajo živila na temelju posojilno-najeminskega programa.

Druga knjižica, izdana onim, ki se bodo ta teden registrirali, ima 24 znamk na vsaki strani. Znamke nosijo črke po abecednem redu in številke. Ko sistem odmerjanja živil stopi v veljavo, bodo številke točk za vsako vrsto živil določale nakup teh v predpisani dobi.

Brown je dejal, da bo okrog 13,000,000 zabojev konzerviranih živil na razpolago konzumentom sleherni mesec v prihodnjih devetnajstih mesecih. Lanako in predlansko leto je bilo na razpolago konzumentom čez 30,000,000 zabojev teh živil mesečno.

Uradni krogi so priznali, da bodo prebivalci v velikih mestih najbolj prizadeti. Ti bodo morali spremeniti način prehrane.

Gandhijevo stanje se poslabšalo

Poona, Indija, 22. febr.—Stanje K. Gandhija, voditelja nacionalistov, se je poslabšalo kot posledica gladovne stavke, katero je začel pred dvanajstimi dnevi. Zdravniki izražajo bojazn, da ne bo prestal preizkušnje. Gandhi se je začel postiti v znak protesta proti Veliki Britaniji, ki neče podeliti neodvisnosti Indiji. Doznava se, da se reprezentantje Amerike in Velike Britanije posvetujejo o fazah indijske situacije.

Stavkarji se vrnili na delo

Litchfield, Ill., 22. febr.—Tovarna American Radiator Co. je obnovila obrat, ko se je 700 stavkarjev vrnilo na delo. Stavka je bila oklicana zadnji četrtek.

Casablanca, Maroko, 22. febr.—Deset francoskih bojnih ladij in sedem parnikov je bilo potopljeno v tej luki, ko so se ameriške čete izkrcale tamkaj, je dejal ameriški mornarični častnik W. A. Sullivan. Dvanajst francoskih ladij in parnikov je bilo istočasno potopljenih v Port Lyauteyju.

Bespogojna kapitulacija.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE

JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (sven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (February 28, 1943), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Tedenski žarkomet

Predsednik Roosevelt je s posebnim pismom pozdravil Poljski narodni svet v Ameriki in slovesno obljubil ameriškim Poljakom, da Poljska bo spet vstala. To je odlična obljuba in ameriški Poljaki so lahko po pravici ponosni nanjo.

Naš SANS je zadnji mesec dobil obljubo od državnega podtajnika Wellesa, da bodo Združene države pomagale Slovincem v stari domovini po svojih močeh. To je prva uradna, čeprav skromna, obljuba člane katere koli večje zavezniške vlade, katere se direktno tiče Slovencev. Nekaterim našim rojakom ni to dovolj; oni hočejo črno na belem. Res je, da bi pismena obljuba s podpisom veliko več zalegla kot ustmena.

Ali ne bi mogel naš SANS doseči predsednika Združenih držav, kateri bi mu odgovoril s pismom, kakor je Poljakemu narodnemu svetu? Predsednik morda reče, da je Slovenija le del Jugoslavije in on se ne more ozirati na posamezne dele te ali one države, ampak naša zadeva je drugačna. Mi želimo združitev vseh Slovencev, tudi onih zunaj Jugoslavije—in v tem oziru bi predsednik Roosevelt lahko podprl našo željo.

Burbonci v kongresu delajo na vse kriplje, da porazijo demokracijo doma. Lansko jesen je Roosevelt med svojimi ukrepi proti inflaciji odredil tudi omejitev letnih plač na \$25,000 in s to odredbo je znižal tudi svojo plačo, ki znaša \$75,000 letno. Kongresni burbonci se zdaj pripravljajo, da to odredbo razveljavijo, nakar je predsednik odgovoril s kompromisom. Sporočil je kongresnikom, da sam razveljavi odredbo glede plač, ako kongres radikalno zviša davke na \$25,000 letnih dohodkov samskih in na \$50,000 oženjenih posameznikov. In kaj so odgovorili? Da je Roosevelt—komunist!

Burbonci v kongresu vodijo vojno s predsednikom še na druge načine. Biroju, ki ga je Roosevelt imenoval za izdelanje načrtov, ki naj preprečijo depresijo takoj po vojni, so burbonci v nižji zbornici odvzeli vsa finančna sredstva. Biro je ostal brez vsakega centa. Ali si morete misliti večje zagrizenost?

Mornarska unija CIO je vložila tožbo za milijon dolarjev odškodnine proti največji ameriški časnikarski agenturi Associated Press in proti Hearstovim listom zaradi objave vesti, da člani te unije niso hoteli izkldati tovora na nedeljo na otoku Guadalcanalu na Pacifiku. Unija pravi, da je bila ta vest navadno obrekovanje mornarskih delavcev.

Finančna klopota najbolj zaboli časnikarske burbonce, zato je batina, ki jo je nastavila mornarska unija, zelo na mestu.

The Evening Star iz Washingtona, D. C., je 13. t. m. objavila zanimiv članek, čigar pisec je Blair Bolles. Članek je zanimiv zaradi tega, ker se tiče primorskih Slovencev—kar pomeni, da polagoma le prodramo v veliki ameriški tisk.

Članek omenja govor državnega podtajnika Wellesa, ki je prejšnjega dne apeliral na diplomate Združenih narodov, naj zdaj poskrbe, da bodo takoj po vojni odpravljene vse stare krivice, ki lahko izzivajo novo vojno—nato pa pravi, da te krivice najbolj prizadevajo male narode, na primer Slovence, katerih velik del je po zadnji vojni prišel pod Italijo, valed česar ni bilo vseh zadnjih 23 let pravega miru med Jugoslavijo in Italijo.

Bolles poudarja dejstvo, da so Slovenci majhen narod, toda vseh 1300 let pod Avstrijo niso izgubili svoje narodne zavednosti; zato pa zaslužijo, da se danes upošteva njihova zahteva po združitvi v eni državi.

Glede "partizanske" zadeve v starem kraju se nekateri ameriški rojaki zelo sklicujejo na Sulzbergerja, ki poroča iz Londona New York Timesu. Odkod pa Sulzberger zajema svoja poročila? Iz vseh mogočih govoric in osebnih pism, ki prihajajo v London. Ali on sam verjame tem virom? Ne! Na koncu svojega poročila z dne 8. febr. pravi: "The letter represents merely the view of one competent but prejudiced observer of the complicated situation in Yugoslavia and—cannot be verified!"

Takšna je ta stvar. V istem poročilu je rečeno: "Slovenci se sami med seboj uničujejo..."

Po vsej mešanici dosedanjih poročil bo to—na našo največjo žalost—najbližje resnici. Slovenci v starem kraju se zdaj sami uničujejo!

V zadnjih desetih dnevih je urednik Prosvete prejel več osebnih pism. Na eni strani so pisma, večinoma nepodpisana, ki nas po čisti glavi pesujejo. Tipična je kuverta, polna izrekov v hrvaščini, na katerih je bilo zapisano: "Ovo čitaj, magarac!" Tudi brez podpisa. Ali je to tista velika večina naših naprednih krogov? ...

Na drugi strani pa so naši somišljeniki, ki nas urgirajo: "Le po njih, po blufarjih! Saj veste, kako..."

Zal, da somišljenikom ne moremo ustreči. Osebnega zmerjanja, kakršnih se dičijo clevelandski potegnjenci, ne bo z naše strani. Temu smo odrašli. Z demagogi, kazuisti in dvoobrazniki bomo pa obračunali, kadar bo velika vojna končana. Naše male vojnice lahko počakajo. Niso toliko važne—ne za nas—da bi danes imele med nami prvenstvo pred veliko svetovno vojno, katere bo odločila, če bomo kplah še smeli svobodno govoriti in pisati.

Pregovor pravi, da je čas najboljši zdravnik. Mi pa pravimo, da je čas tudi najboljši sodnik. In ko bo čas pravično sodil, bo njegova obsodba težko, težko padla po onih majhnih ljudeh, ki so danes najhitrejši in najglasnejši s svojimi krivimi sodbami...

Glasovi iz nasebina

O tem in onem

Library, Pa.—Zopet se mi je malo nabralo, da napišem za Prosveto. Najprej naj povem, da sem še v Libraryju, dasi se je zadnjič pomotoma glasilo iz Finleyville in bi kdo lahko mislil, da sem se preselila.

Letošnji jednotini koledarji so izvrstni in lepi. Ze več let ni bilo članom tako ustreženo z njimi kot letos. Jaz sem jih dobila pet, enega za vsakega člana v družini.

Dela se zdaj šest dni v tednu. Vse je uposleno, staro in mlado. Mladina je večinoma v fabrikah in pri vojakih, kamor še vedno odhajajo. Zadnji teden sta šla Louis Kravanja in Raphael Batoli. Naša želja je, da se zdrava vrtna, kakor tudi drugi, kadar bo zmanjkalo te nacistične golazni za pobijanje. Kako pobijajo ljudi v starem kraju in požigajo vasi. Če bi bilo samo pol resnice, kar čitamo o starem kraju, mora biti tam nekaj strašnega.

Ko človek o vsem tem premišlja, se nam tukaj še dobro godi, in čeprav bo šlo vse na odmerke, upamo, da ne bomo lakote trpeli kot jo trpe naši v rojstni domovini. Vsakdo naj pomaga po svoji moči. Kar se tiče kave, bi priporočala gospodinjam, naj jo mešajo s Frankovo cikorkijo. Na vsak funt kave lahko daste štiri ali pet velikih žlic cikorkije in s tem podaljšate količino kave za par dni. Pri veliki družini gre funt kave kaj hitro.

Tudi jaz zelo rada čitam dopise, toda če so predolgi, so pa res žalostni. Nekaj prostora mora biti tudi za take, ki se bolj redkoma oglašamo. Včasih je res dobro, da urednik kaj prišteje. Ako bi vsakdo napisal dve ali več kolon, bi morala Prosveta izhajati na osemih straneh. Zeleni bi, da bi Anna Gorenc zopet napisala kak dopis, čeprav je bila kritizirana. Saj je Frances Cvetan povedala, da je bilo res tako kot je Anna pisala. Anna, nadaljuje svoje dopisovanje in ne ustraši se kritike.

Tudi meni je znanih več takih reči iz našega kraja. Ampak kaj hočemo, narava tako zahteva. Saj je še Kristus rekel: "Ljubite se med seboj." Duhovni so hodili v šolo, da uče narod in to je njih delo. Ampak tudi duhovniki so podvrženi ljubezni, kot vsi drugi ljudje. In ljubiti in ljubljeni biti—kaj je lepšega? Saj ni boljših zdravil posebno za mlade ljudi. In ljubezen je strastna stvar, brez katere ne more nihče živeti. In ljubezen je ena stvar za reveže, katere nam tudi bogatini ne morejo vzeti.

Uršula Klobčar.

Kadar je človek lačen...

Bellingham, Wash.—Prosveta je zopet postala zanimiva. Urednik Molek in drugi se "preparajo" radi partizanov. Kdo ima prav? Gotovo je, kolikor jaz poznam Slovence in Hrvatce, da so z Milanom Medveškom. Še več: Združeni narodi so za tiste, ki najbolj ogražajo nacifasiste. Ti narodi, ki so v boju z osiščami, seveda simpatizirajo z žrtvami represalij in neljuba jim je nesloga za skupno stvar. Njim je mar, da se čim več mogoče uničijo stvari, ki služijo osišču in da se ubije čim več Hitlerjevih in Mussolinijevih vojakov.

Kako je pa s "pohlevnimi" narodi, ki so se podali Hitlerju? Ali se tam godi kaj bolje? Boljari na primer se niso postavili po robu osišču, tako tudi ne Rumunci, Ogrji in drugi. Ali oni ne trpe? Kaj še! Na rusko fronto jih pošilja, druge pa v fabrike in na polja. Njegovi sužnji so!

V Jugoslaviji trpijo, ker se ne podajo, drugod pa, ker so se podali—na fronti in doma ali na prisilnem delu v Nemčiji.

Prav kar sem slišal po radiu iz Kanade, da so partizani dobro založeni z modernim orožjem—s tanki, aeroplani in drugim orožjem. Well, mogoče je to večinoma izmišljeno, nekaj je pa le resnice, ker se toliko sliši o partizanih zadnje čase. Saj Prosveto

ta tudi poroča, da so med vojni partizanov učitelji in drugi inteligenti.

Glede komunistov in politike: Kadar je človek lačen, raztrgan, brez strehe in v večnem strahu za življenje, se oprije vsake stvari in tudi vsakega, kdor mu ponuja kruha ali zavetja. Ne briga se ne za komunizem niti za politiko.

Adamič je v svoji brošuri "Inside Yugoslavia" zapisal, da je v človeku vstal nagon za—ubijanje. In res, človek, ki je v večnem strahu za življenje, ne sodi niti ne misli na to, da bodo njegovi doma trpeli, če on ubije nacističnega vojaka. Zverski nagon ne misli na kakšne posledice.

Zakaj so se v Sloveniji odrgali od četnikov in ustanovili svojo fronto—partizansko fronto? Najbrže bo več vzrokov, ali eden glavnih je čisto enostaven: Četniki in njihov poveljnik Draža Mihajlovič so bili daleč proč na južni strani Jugoslavije. Može in fantje, ki so ušli pred Nemci in Italijani v gore, niso imeli ne časa, ne zveze, niti volje čakati povelja od kakega Mihajloviča. Fantje in moške, ki so se skrivali pred okupatorsko oboženo silo, so bili prisiljeni nekaj storiti, in sicer takoj, kajti šlo je za življenje. In to pove dovolj!

Tako torej Slovenci. Kaj pa Hrvatje? Ti so se naravno pridružili prvi grupi, ki jim je nudila najboljša zavetje.

Politika... kralj... republika... demokracija... komunizem... Bežite no! Kdo je še tako naiven, da bo to verjel, da se človek prepira o takih stvareh, ko gleda gladu, mrazu, trpljenju in smrti v obraz! Takrat mu take stvari ne vro po glavi, marveč kako bo prišel do kruha, do obleke, do gorkote, kako se rešil zatiralcev. Lahko je, da je kaka država izvedela o teh gerilih in jim poslala organizatorje in pomoč. To je zelo enostavno in lahko se ve, katere država je to. Yes, tako jaz sodim.

Politika? Smešno bi bilo, ako bi ne bilo vse to zvezano z velikim trpljenjem. Ti naši ljudje si žele masčevanja in zato so se—če so se—združili s komunisti, največjimi sovražniki fasizma. In kdo jim naj zameri, če so se udinjali nekому—onemu, katerega nekdo tako "grize". Pamet, ljudje božji! Saj smo že dovolj stari moške, da bi morali vedeti, da v silo se boš združil tudi s hudičem. In ne pozabimo, da—"masčevanje je sladko..." Saj—da še ponovim—zato se tudi pridružujejo Rusiji, da bodo imeli večjo priliko za—masčevanje. In sicer za vse svoje gorje, ki ga morajo sedaj prestatati.

George Gornik. 493.

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa.—Moje potovanje od 8. do 13. februarja je bilo po sledečih nasebinah: Belle Vernon, Monessen, Brownsville, Grindstone, Vestaburg, Clarksburg, Isabella, Nemacolin, Grays Landing, Edenborn, Masontown in Uniontown.

V Belle Vernonu sem prodal nekaj koledarjev, oziroma jih je zame prodal L. Resnik, ker sem mu jih že prej poslal, dokler sem jih še imel. Zdal mi jih je zmanjkalo in prikrajšan sem bil za 100 izvodov. Lani sem jih prodal 400, letos sem jih prejel pa samo 300, ker jih niso dovolj tiskali. Moški pri Proletarcu so se vračunali, ker so jih tiskali toliko manj kot jih je ostalo prejšnje leto. Ampak ako bi bili dobri računarji, bi lahko vedeli, da je bilo lani uposlenih več ljudi kot 1941. Če bi bil jaz na tisti seji, na kateri so odločali, koliko naj jih tiskajo, bi bil rekel, naj se jih tiska enako število kot letnika 1942. Ampak podpisani se ne bo veliko jezil, ker februarja je itak premrzlo, da bi človek nosil dva kovega po nasebinah.

Lojze Resnik je kupil tudi angleško knjžico, kot tudi mrs. Podbešek, Prosveto in Proietarca pa je obnovil Sam Debe-

lak. Drugih nisem našel doma. V Brownsville sem obiskal bečlarja Matijo Požuna, ki mi da vsake štiri mesece dva dolarja za Prosveto. On je že v letih in živi od prihrankov in pa, kar zasluži z delom okrog hiše.

Od njega sem šel že ponoči z busom v Grindstone No. 3 do Toneta Sadarja. On je imel nočni šiht, vendar je bil še doma in je rekel, da lahko pri njih prenočim—on stanuje pri omožni hčeri ali obratno. Tonetu je žena umrla pred par leti in sedaj je "fant za devet." On je edini Slovenec v tem kraju, kjer živi že dolgo let in je v nasebini dobro poznan. Ponočil je Proietarca. Zjutraj je prišel z dela še predno sem se odpeljal v Brownsville. On je bil zmeščen radikal. Ko je bil v neki stavki precej oster, ga je nazadnjaški sodnik obsodil na štiri leta, ampak ni šel za omrežje, ker je bil pri politvah izvoljen bolj napreden sodnik, ki je Toneta dal samo na parolo za dve leti.

V Brownsville sem obiskal še Mavrovičev (??) mamo. Mož je pričel zopet delati v rovu Mokom, kjer so bili v stavki teden dni. Obiskal sem tudi Kozlevčarjeve. Jožeta bi bilo skoro hudopobilo, ko se je utrgal strop, ko je spodrezaval premog. Zahvaliti se ima prisotnosti duha, da se je hitro zvalil za stroj in tako je bil pobit samo na nogo, da ni mogel par dni delati. Jože je naročil Proietarca in kupil koledar—bil je zadnji.

Od tam sem se z majnarskim busom peljal v Clarksville, kjer sem obiskal tri družine. Mrs. Gorišek je ponovila Proietarca in kupila Adamičovo knjigo "What's Your Name". Ona ima že dva sinova pri vojakih, enega na fronti. Zupančičevi so ponovili Prosveto. Radi bi bili videli, da bi tam prenočil, toda moj načrt mi je veleva, da moram še tisti večer oblezti Vestaburg. Vendar smo toliko govorili, da sem zamudil en bus, čeprav je mrs. Zupančič pazila pri oknu. To mi je prišlo sicer prav, da sem še tisti večer iztaknil še eno slovensko družino v bližnji nasebini, namreč J. Zadnika pri rovu št. 2. On je delal pet let na zapadu, v Montani in drugod, po prvi svetovni vojni pa je prišel v Penno. Tukaj ima svoj dom in družino. Doma je od tam, kjer rogovilijo Mussolinijevi rokovanji. Želi, da bi prišla zopet svobodna Jugoslavija in je ponovil Prosveto.

V Vestaburgu sta ponovila Prosveto Max Magajna in Sitar, Proietarca pa Carolina Baša, Josephina Sitar in Jack Baloh, pri katerem sem zopet prenočil. On je zelo navdušen društven in aktiven pri federaciji. Seveda se tudi njegova Mary strinja z njim. Dal je tudi copak podpor Proietarcu.

Ko sem se drugi dan od njih poslovil, je bil hud mraz, burja in snežilo je. Prepeljal sem se s splavom preko reke v vzhodni Fridericktown, da se peljem z vlakom do Hurona in zopet s splavom preko reke v Nemacolin. Ker sem moral čakati vlaka eno uro in me je zeblo, sem šel do bližnje hiše in potkal. Odpri mi je debela ženska srednje starosti. Ko ji povem, da čakam vlaka in da me zebe, me povabi notri. Bila je uljudna. Spoznal sem, da je reva hroma na eni nogi in roki. Pove mi, da je hro-

ma od rojstva, toda omožena—mož je delal—in ima dva otroka, hčerko in sina, ki sta bila v šoli. Mislim sem si, da sta bila oba korajžna, posebno pa mož, ki je poročil hromo ženo. Je morala biti pač ljubezen, ki je premostila veliko zapreko. Prej je mož delal pri WPA in se je po pošti poznavala, da je bila v hiši revščina.

V Nemacolinu nisem imel uspeha. Le Mike Kumer je ponovil Prosveto. Nekaj jih ni bilo doma, par žensk mi je povedalo, da ne čitajo slovenski. V tej nasebini ima Prosveta samo dva naročnika, sicer pa tam ni več kot šest slovenskih družin. Hiše so zelo lepe v tej "kempi", tekoča voda, lepe sobe in furnaz. Vendar je sitno, ker ne moreš nikamor brez avta.

Iz Nemacolina sem se moral vrniti nazaj ob reki v Isabello, kjer sta ponovila Prosveto Svigel in Škoda. Mrs. Škoda je doma iz bovškega okraja, kot podpisani. Prenočil sem pri Kerinovi in računal, da se bom zjutraj peljal z majnarskim busom proti Uniontownu do New Salema. Ko je prišel Lojze zjutraj z nočnega šihata, je povedal, da busa ne bo, ker se je prejšnji dan pokvaril. Kaj sedaj? Louis pravi, naj grem v hišo, ker zunaj je mraz.

Pride sosedova hčerka, ki pravi, da pozna voznika šolskega busa, ampak sreča mi ni bila mila, ker prišel je drugi voznik, kajti prvi je tudi imel smolo z busom. Ker nisem hotel čakati do opoldan, ko pride vlak, sem se napotil peš, ker sem upal, da bom dobil "ride", pa tudi s tem ni bilo nič.

Tako sem moral hoditi v hudem mrazu več kot poldrugo uro do Meritstowna, kjer sem dobil karo. Nisem bil nič na boljšem kot če bi čakal vlaka, raje na slabšem, ker sem moral izpustiti nasebini Adah in Gates Mine. Radi utrujenosti sem šel samo v Edenborn in od tam v Masontown. Sicer sem v Edenbornu dobro opravil, ker sem Horvatu vemu sinu prodal štiri Adamičeve knjige—Cradle of Life, My America, From Many Lands in Native's Return, prej enkrat pa že What's Your Name, Two-Way Passage pa mu je poslala sestra iz Clevelanda. Fant pravi, da hoče imeti vse Adamičeve knjige. On še ni star 20 let, toda je zelo navdušen za čitanje, kar je dobro znamenje.

Mrs. Gerden in mrs. Juršić sta pa ponovili Prosveto. Obe sta vodili in fajn ženski—če bi prišel "pravi" ženin, mislim, da bi se še možile. Mrs. Juršić ima lepo družino, same zale dekleta in dve že delata, najmlajša pa ima deset let. Mrs. Gerden pa ima samo eno hči, ki je že poročena. (Da ne boste mislili, da name ravam postati ženitven agent. Rad pa vidim, ako se ljudje ljubijo med seboj in drug drugemu pomagajo lajšati življenje in užijejo kakšno uro razvedrila.)

V Masontownu sem najprvo obiskal bivšega tajnika Volka, ki pa je že obnovil Prosveto. Doma na vojaškem dopustu se je nahajal ravno njegov zet, čija ometa sem pridobil, da se je naročil na Prosveto. On ni več član SNPJ, ker jo je v dolgi depresiji moral pustiti, kot več drugih. Volk je rekel, da ima par zgodovinskih slik iz Primeira, Colo., iz leta 1910, ko je bila tam eksplozija in je bilo 72 pre-

mogarjev ubitih. Vprašal me je, če bi hotel poslati te slike Glasu v Cleveland in odgovoril sem, da rad. On je delal v istem rovu, ampak se je pred eksplozijo preselil drugam, drugače bi bil tudi on med žrtvami.

Prosveto so tam ponovili John Shine, Albin Ule in M. Danilic, ki je doma na Kredu, uro hodo od Kobarida. Tam ima še svoj dom in dve hčeri. Zena mu je umrla leta 1925, predno je bil on pet let v Ameriki, da bi se lahko dobil sem po tedanjem priseljeniškim zakonu. Mike je bil tudi v svetovni vojni v našem ujetništvu. Pravil mi je, kako se ga je oklenila neka polska družina, ki je imela za hčerko in ga je hotela za zeta. Bili so premožni in so se hoteli naseeliti v južni Sibiriji, kjer je dobro podnebje. Rekel je, kako naj gre tja, ko ga je pa doma čakala žena. Mike bi tudi ne videl, da bi se Lahi umaknil iz njegove domačije, če se stoji.

V Masontownu sem zopet prenočil pri Zadelovih. Prišla sta moja znanca, Charles Ule in Ceglar in smo se precej dolgo pogovarjali z mrs. Zadel o naših srečnih rojstvih v stari domovini. Obiskal sem seveda še več drugih.

Od tam sem se odpeljal proti Uniontownu, kjer je bil moj prvi "kastumar" John Lipar, ki je obnovil Prosveto. Povedal je, da list pošilja hčerki v Washington, D. C., ki zelo dobro obvlada slovensčino in služi pri vladi za prevajalka. Morda naredi tudi izpit za staro domovino. Lipar sam ne more delati radi bolni nog. Potem sem obiskal Beleta, ki pa je delal, sin pa je kupil par angleških brošur. Pete Pavlovich je bil tudi na delu, žena pa v mestu.

Pri mrs. Močnik, ki je obnovila Prosveto, sem dobil izrez iz Pittsburgh Pressa s sliko Pavlicevega sina, ki se je odlikoval na Guadalcanalu. On je bil prvega japonskega oficirja v danji vojni. On in še dva druga vojaka so zalotili štiri Japonce v džungli in jih ujeli. Poročevalci Pittsburgh Pressa so obiskali Pavlovicheve in jim čestitali na hrabrosti sina, ki je bil odlikovan. No, sin je hraber kot je njegov oče, ki je bil v stavki zelo pogumen, radi česar je bil preganjana vsa družina, ko je bila v modi črna lista pred Rooseveltovo administracijo.

V Uniontownu sem obiskal še druge družine. Mrs. Rukie je obnovila Prosveto in ima tudi sina pri vojakih. Mrs. Kastelic biva Bedek v Hermineju, ima dva sinova v armadi. Enega se poslali v kolegij v Washington (Pa.), kjer se uči za vojaškega inštruktorja. Mati je že par let v postelji radi paralize v nogah.

Z Dornikom sva govorila o tem in onem. On ima tri sinove v armadi, dva sta že preko morja. Eden je saržen nekje v Angliji. Louis je rekel, ako bi ne bilo dobro, da bi se ustanovila neka federacija vseh enotnih gledalcev in političnih akcij, imamo postojanke pomožne akcije, drugi pa pošiljajo naravnost na jednote itd. Treba bi torej nekaj pisati o tem. Najbolje je, da ljudje pošiljajo kot sami vidijo, da je najbolje, samo da enkrat začnejo zbirati, pa ni bo že za SANS ali pomožno akcijo. Stvar gre zelo počasi.

H koncu naj še omenim, da ne pozabite priti 6. marca na veselično društva 87 SNPJ v Hermine. Obiščite nas enkrat v letu od blizu in daleč.

Anton Zornik, zastopnik.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 23. februarja 1923)
Domače vesti. V Morgantown, Pa., je bil pri delu v rovu ubit Fr. Pintar iz Poljan nad Skofjo Loko, član SNPJ.

Delavske vesti. Drugi herring-ski proces proti rudarjem se tudi vleče kot morska kača.

Inozemstvo. Francoske vojaške čete v Porurju so se začele puntati.

Sovjetska Rusija. Sovjeti so zagotovili Litvo, da jo podpirajo v konfliktu s Poljaki.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

Charles Zimmerman, uradnik unije International Ladies Garment Workers, in gledališna igralka Elizabeth Fraser.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

NACISTI POROČAJO O SVOJIM TEŽAVAH S HRVAŠKIMI UPORNIKI

New York, 16. febr. (NYT).—Od nacistov kontrolirani radio Budimpešta je v oddaji za domače madžarsko prebivalstvo poročal, da so uporniki na Hrvaškem prešli na mnogih točkah v protinapad na čete osi. To oddajo je zabeležila služba Foreign Intelligence v Zedinjenih državah.

Isti radio poroča, da sabotaza na železnih cestah zelo ovira vojaške operacije osi, kar je v resnici s podporo zračnih sil. Vojaštvo osi se bori z velikimi terenskimi težavami. Nacisti uporniki imajo čestokrat dobro zgrajena obrambna oporišča na visokih gorskih planotah, ki jih do 1200 metrov višine.

Brzojavka nacistične agenture DNB, tudi za obveščevalnega nemškega domačega prebivalstva, trdi, da "tolpe banditov" v zapadni Bosni pustošijo vse do celotnega svojega umika na "nevarno planinsko ozemlje".

V drugi oddaji za domače prebivalstvo je poročal radio Budimpešta, da so se čete osi spopadle z močnimi silami hrvaških upornikov, ki so uporabljale celo tanke in letala.

V... —
Izrahi in tropski prevlema nacisti na zasledeni ozemljih in v marionetnih državah

London, 15. febr. (ONA).—Poročila nevtralnih popotnikov, ki so prišli v London, je nemško uradništvo na zasledeni ozemljih na vzhodu in v deželah svojih hlapčevskih zaveznic, v velikem strahu.

Na Poljskem, Čehoslovaškem, Rumunskem in Madžarskem se bojajo Nemci, ki imajo tam radna nameščenja, ko da bi imeli zapustiti svoja mesta od nesodane do jutri.

Uradno sicer opozarjajo Poljake, Čehi, Slovake, Rumune in Madžare, naj bodo mirni, češ, da so Rusi še vedno tisoč milj oddaljeni od Krakova, toda kljub vsemu prigovarjanju Nemci s svojim ravnanjem kvadrirajo vtis varnosti, ki ga hočejo ustvariti.

S svojimi RM nakupujejo vse, kar je na prodaj, napravljajo si zaloge hrane in kujejo načrte, kako bi vsake zase ušli domov, ko pride potreba; šaljijo se govorci o času, ko bodo morali pogniti. Poslušajo inozemske radiooddaje in so sami celo bolje informirani o razsuli nemških armad v južni Rusiji nego domače prebivalstvo.

Nacistični uradniki vidijo vsake nove vlake ranjencev, ki prihajajo in tudi poznajo obseg, v katerem narašča dezertiranje nemških vojakov, ki so na dopuščanju. Njihovo nervoznost še povečuje pogled na narod, ki jih oddaja, ker vidijo, kako v srečnih podzemnih ljudstva raste upanje na zmago.

V... —
BOJI V JUGOSLAVIJI

London, 14. febr. (Radioprejemna služba).—London poroča, da se Nemci in Italijani, govoreč o svoji akciji proti upornim Jugoslovanom, hvalijo, češ da zelo uspešno napredujejo. Agentura Stefani trdi celo, da so bili partizani razpršeni in imeli velike izgube. Toda iz Stockholma in Moskve prihajajo istočasne vesti o težkih bojih pri Plitvicih, v katerih je bilo uničenih šest tankov in ubitih 800 Nemcev.

Pavelcevi list "Nova Hrvatska" iz dne 6. januarja, da generala Kopača nima vojaškega znanja, temveč da so to napadi razbojnikov. Pred kratkim so se začeli govoriti.

V... —
PROBLEM TUJIH DELAVCEV V NEMČIJI

London, 15. febr. (ONA).—Ruski, češki, zaposleni v nemških obratovih, so začeli v čedalje večjem številu zapuščati svoje delovne mesta. Nekateri krajih te delavce, ki so bivalstvo onih krajev, katere gredo, ko se

obrambo ustanov, ki so jih njihovi predniki ustvarili s krvjo in žrtvami.

Stoječ pred drugim letom vojne, da se zatre grabežljivost osi, se ljudstvo dobro zaveda, da kaj gre in dokaz temu je bil proglas, naj se Washingtonov rojstni dan, 22. februarja, praznuje v Združenih državah ne kot praznik, marveč kot dan, ko bodo milijoni delavcev v tovarnah in v drugih delavnicah za vojno industrijo na delu, da povečajo svoj delež svetovnega boja, da se zatrejo sovražniki onih stvari, ki jih je Washington tako junsko in uspešno vodil.

V šolah se je obletnica praznovala kot po navadi. Ob praznovanju se je šolska mladina spominjala činov priljubljenega moža, ko se je republika rodila. Spominjala se je njegovih mladih let in si ga predstavljajo kot dečka, stopajočega po bregovih potoka ob reki Potomac komaj uro daleč od tam, kjer danes leži glavno mesto, z lovno puško v roki. Videla ga je potem kot doraslega mladeniča, ki posnema brata Lawrence, ki se je ravnokar vrnil iz vojne, kako se pripravljajo za vojaški poklic po kratki izkušnji v zemljemerstvu.

Predstavljala si ga je kot 21-letnega polkovnika, ki je poveleval četam na polju — britanskim četam seveda, ali že se odlikujoč po onem pogumu in oni bistroumnosti, vsled katerih je kasneje postal glavni poveljnik kolonialnih čet. Sledila mu je po raznih bojiščih prve vojne za ameriško neodvisnost, v kateri je porazil izvežbane veterane evropskih bojev in prisilil tedanje najmočnejše evropske vele-silo, da je njegovemu ljudstvu dala svobodo in vse velesile sveta da so priznale subventnost Združenih držav.

Spominjala se je Washingtonove skromnosti in plemenitosti, ko se je po dovršeni vojaški nalogi umaknil na svoje posestvo na Mount Vernonu, kakor se je kasneje zval njegov rojstni kraj, dokler ga niso rojaki poklicali nazaj, da prevzame vodstvo novorojene republike.

Roosevelt urgira zaščitanja o diskriminaciji

Predsednik Roosevelt je minoli teden objavil v izjavi, izdani iz Bele Hiše, da je napravil Paula V. McNutta, načelnika komisije za mostov, naj skliče konferenco voditeljev onih skupin, ki obsojajo diskriminacijo ob uposlavljanju v vojni industriji, v svrhu, da se razpravlja o možnosti revizije in ojačenja delogroga in oblasti odbora za pravično uposlanje (Committee on Fair Employment Practice).

Skoraj dve leti, kakor je predsednik naglasil, je ta odbor z njegovim izvršnim ravnanjem vrednotil mnogo dobrega in pripomogel ljudem do dela. Ena težava je bila v tem, ker so člani odbora mogli kot prostovoljci posvečati le del svojega časa in niso imeli zadosti oblasti ne zadosti osebja kot je bilo primerno za njihove odgovornosti.

Predsednik je rekel, da smatra zato za umestno, da se ves položaj prouči in ko se ustvari primerna mašinerija za reševanje problema, naj se nadaljujejo zaščitanja v zadevi železnice in drugih podjetij, ki bi se začelo odgodila.

Proslava obletnice Washingtona ob delu

Proslava rojstnega dne Georgea Washingtona, "očeta domovine" in prvega Američana pod vodstvom katerega je bilo ustanovljenih 20 neodvisnih držav v zapadni hemisferi, je letos dobila nov pomen.

Prvič v zgodovini so vse ameriške države združene v izraženi odločnosti, da se uprejo napadom tujih grozilcev in v formalni izjavi skupne solidarnosti za

Bela knjiga o neuspehu nacijev v Z. D.

Dokumentirana študija, ki jo je državni department ravnokar izdal pod naslovom "National Socialism", nazorno opisuje največji politični polom nacijev — namreč njihovih neuspehov, da bi v Združenih državah zgradili mogočno kolono.

Bela knjiga, obsegajoča 500 strani, ki je bila nalašč izdana ob desetletnici ustanovitve nacistične države pod Adolfom Hitlerjem, daje podrobne podatke o organizaciji in metodah, ki so jih uporabljali, da bi pridobili milijone Nemcev, živčih v inozemstvu, za nacistično naziranje.

Izmed teh opisanih metod so: (1) nacistična propaganda, stremelja za tem, da se izpodkopavajo demokratske ustanove drugih dežel in da se ukorenini ideja, da so Nemci "mojstersko pleme"; (2) razširjanje takih nazorov kot je oni o dvojnem državljanstvu; (3) izrabljanje ekspatriacije in repatriacije; (4) prisilno registriranje Nemcev v inozemskih deželah in (5) načelo, da so Nemci povsod po svetu podložni nemškemu pravu.

Lend-lease delovanje

Stettinius, administrator "lend-leasea", je minuli teden podal poročilo o delovanju "lend-leasea" in navedel, ako se že mora razpravljati o kakem vprašanju v zvezi z "lend-leaseom" zakonom, je po njegovem mnenju ono, zakaj nismo poslali še več našim zaveznikom, ne pa vprašanje, da-li naj jim nadalje pošiljamo svoje naloge.

Orožje, živež in drugi material, ki smo ga poslali Angliji, je pomagal najprej utrditi obrambo, sedaj pa dejstvi čim mogočnejšo vrsto ofenzivnih napadov. "Eden izmed največjih učinkov lend-leasea delovanja, je bila pomoč, ki smo jo dali, da so britanski otoki mogli postati premagljiva baza za ofenzivne operacije in eden izmed velikih arsenalov demokracije" — je trdil. Velik del severoafriške kampanje je bil začetek iz Angleske in tako so bile tudi kampanje na Srednjem vzhodu, v italijanski Afriki, Siriji in Madagascaru, dočim so ameriške čete za Indijo, Irak, Iran in mnogo drugih krajev začele delovati na Angleškem in od tam dobivale velik del svojih zalog. Avstralija dobiva od Združenih držav zaloge orožja in surovin za svojo rastočo vojno industrijo. Nova Zelandija, ki tudi dobiva pomoč od Združenih držav, je dala našim četam tako velike količine živega (brez stroška za nas), da je tam že nastalo pomankanje jajec, mleka in sadja in civilno prebivalstvo že čuti stisko.

Združene države niso mogle odposlati vse "lend-leasea" pomoči, ki jo Kitajska potrebuje in ki bi jo tako radi pošiljali — je rekel Stettinius. Zaloge, ki

se tja pošiljajo po zraku čez najvišje gore na svetu ob okolnostih, ki se zdijo neverjetne, prodirajo v ono veliko deželo — v "neusmiljeno" pičlih količinah napram veliki potrebi Kitajske, pač pa v hitro rastočem razmerju. Združene države so od začetka pomožne akcije za Sovjetsko Rusijo v oktobru 1. 1941 odposlale v SSSR zaloge, ki so nas stale več ko \$1.250.000.000. Od sedaj naprej, kakor se pričakuje, bodo "lend-leasea" pošiljatve živeža v Sovjetsko Rusijo znatno presegle vse pošiljatve živeža v vse druge dele sveta skupaj, vstevši pošiljatve na Angleško.

Slabo uprizarjeno

Fanfara zmagovalstva niso na mestu, ako ni zmage, ampak poraz. Da bi tega ne bilo, bi se bila proslavila desetletnica Hitlerjevega nastopa na oblast kot praznik prve vrste. Rusi in R. A. F. — ali pa usoda, kot pravijo Nemci — so pač drugače hoteli. Popolni polom šeste nemške armade pri Stalingradu; uspehi ruske ofenzive drugod ob vzhodni fronti, Sauckelove najnovejše naredbe o popolni mobilizaciji komaj doraslih fantov in deklet, moških in žensk za prisilno delo in poslednji zračni napadi na Berlin — vse to ne tvori primernega ozračja za proslavo.

Goeringov govor je bil zakasnjjen za več kot eno uro, ker so angleški "komarji" spuščali svoje bombe na Berlin ravno ob času, ko se je pričakoval govor maršala "rajha" na radiu. Hitler se sploh ni pokazal, ker je bil preveč zaposlen na fronti. Goebbels, ki ga je nadomestoval, je igral žalostno vlogo na velikem shodu v berlinskem Sportpalatzu. Naproti običajni navadi nacističnih govornikov, ki zadržujejo svoje govorniške rakete za drugi del govora, začel jih je spuščati v brzem tempu že v začetku govora. Morda je čutil, da je bil zrak pretesen in je moral dati takoj odduška. Začel je z opravičevanjem Hitlerjeve odsotnosti in obljubil, da na mesto tega prečita Hitlerjev proglas. Namesto pa, da bi poslušalce pripravil na Hitlerjev proglas, je sam dolgo govoril, pa je potem Hitlerjev proglas prišel brez pravega udarka kot nekaj postranskega. Nasproti ustanovljenemu pravilu na nacističnih ljudskih zbori, da nikdo ne govori, ko je Fuehrer spregovoril, je Goebbels zopet govoril na dolgo, potem ko je prečital Hitlerjev rokopis.

Odprava francoske demarkacijske črte

London, 22. febr. — Lavalova vlada v Vichyju je naznanila, da bo demarkacijska črta med bivšo okupirano in neokupirano Francijo odpravljena 1. marca. Francijo odpravljena 1. marca. Odpravi bo sledila vzpostavitev neomejenih poštnih komunikacij. Odredba, razglašena na radiopostaji v Vichyju, je najbrže v soglasju z zaključki, ki so bili sprejeti na konferenci med Hitlerjem in Lavalom, katere se je pred nekaj tedni vršila v Berchtesgaden. Te se je udeležil tudi grof Ciano, ki je bil takrat še italijanski minister za zunanje zadeve.

Ameriški mornarični častniki v družbi grupe domačinov v Casablanca, francoski Maroko.

Naša slovenska domača fronta

Rev. K. ZAKRAJŠEK, tajnik SANSA

Deputacija Sansa je v imenu ameriških Slovencev nesla v Washington naši vladi resolucije, ki smo jih sklenili na Narodnem kongresu v Clevelandu in jih v kratki pa jasni spomenici predložili v imenu zaslužnjega slovenskega naroda doma njegove zahteve za svojo bodočnost po tej vojni.

Naklonjenost, ki jo je državni podtajnik Sumner Welles pokazal v imenu vlade nam, ameriškim državljanom slovenskega rodu, posebno pa njegovo globoko razumevanje trpljenja slovenskega naroda doma, nam jamči, da pot deputacije ni bila zastonj. Trdno smo prepričani, da bo naša vlada vse storila, da bodo Slovenci dobili po vojni vso in celo pravico, katero a svojimi sedanjimi tolikimi žrtvami tudi zaslužijo.

Res je, da si ne smemo delati otroških utvar, da je sedaj s to deputacijo že vse doseženo in vse storjeno in vse naše delo končano. Ravno nasprotno: ta naš prvi uspeh nam je samo še le pot odprla na tisto dolgo in težko cesto velikega dela, ki bo potrebno, če hočemo res kaj trajnega doseči. Še bo treba v Washington, pa še večkrat, še bo treba, kakor pravimo, ključke pritiskati po raznih naših vladnih departmentih in tam dokazovati in prepričevati mnoge Savle, da naredimo iz njih Pavle, t. j. da bodo razumeli ogromno važnost ravno slovenskega vprašanja za celotno evropsko ureditev. Kdo se je do sedaj zmenil za nas Slovence? Prej so bili doma Avstrijci, zadnja leta pa — recimo kar po pravici — preveč Jugoslovani, da so pozabili biti Slovenci. Saj nekaterim njihovim voditeljem obeh strank se je doma to ponovno očitalo. Zato pa moramo danes pred svetovno javnost kot Slovenci, moramo kričati, moramo povedati, da so v Evropi tudi Slovenci in da tam tudi hočejo ostati. Sedaj po tem prvem uspehu smo ameriški Slovenci gotovo dobili korajžo in bo sedaj že lažje šlo.

Vendar pa je pri vsem našem delu za pomoč narodu doma, predvsem sama ena glavna pot — samo eno glavno delo. Najprej po tej poti, najprej to delo. Vse drugo bo pa lažje. In ta pot je pot potrjevalnega sodelovanja s našo vlado in državo in s državo v teh velikih časih. Mi smo danes najprej in pred vsem ameriški državljan, kajti naša prisega Ameriki ni bila hinavščina. Prišla nam je iz srca in nas je zagrabila s celo dušo. Mi smo navdušeni Amerikanci, in sicer morda bolj, kakor kateri drugi narod, ker smo v 1400 letni zgodovini z ameriškim državljanstvom prvič začutili sladko besedo domovine! Avstrija ni bila naša domovina! Mačeha. Tu pa smo postali enakopravni z vsemi tolikimi milijoni srečnih državljanov, vsa vrata do srečnejše bodočnosti so se nam odprla, postali smo državljanji največje, najboljšje in najmočnejše države sveta. Katero toliko prezirano slovensko srce ni začutilo sladkosti tega občutka?

Zato danes celo srce tej Ameriki! Za njo vse!

Ameriški Slovenci, zdaj prosimo veliko za svoj narod doma, da bi tudi njemu naklonili po tej strani Kalvariji saj košček naše Amerike, katere smo mi deležni. Toda da bo mogla Amerika to narodu dati, bodo šle ogromne milijarde v denarju, pa potoki krvi.

Da, če ameriški Slovenci na to pomislimo, potem nam je takoj jasno, kaj je danes naša glavna naloga in glavna dolžnost — vojni bondi!

Že do sedaj smo bili ameriški Slovenci v nakupovanju vojnih bondov po vseh nasebilih v prvih vrstah. Čul sem odličnega Američana v Clevelandu, ki je dejal: "Clevelandski Slovenci so storili svojo dolžnost odlično!"

Enako mi je pripovedoval tudi rojak, da so rekli v New Yorku. Enako so gotovo rekli op vseh nasebilih.

Zato je dalo politično tajništvo SANSA vsem novim podružnicam kot njih prvo in glavno delo za mesec februar: popis vseh vojnih bondov, kolikor so jih do sedaj Slovenci kupili po vseh nasebilih. Vse hiše je treba obiskati in sestaviti kolikor mogoče točno število teh vojnih bondov. Ko je deputacija sedela skupaj z mr. Poolom, jo je Poole sam opozoril na to važno delo. In hvaležni smo mu za njegovo opazko.

Zato rojaki po vseh nasebilih takoj na delo! Ko bo tajništvo dobilo vsa ta poročila in bo seštel vsote iz vseh nasebilih, bo dalo številke častniškemu uradom in jih bo objavilo po časopisu, pred vsem pa jih neslo v naše vladne urade in tam s številkami dokazalo, da naša slovenska ljubezen do Amerike ni kaka samohvala, da številke govorijo. Lahko bomo rekli: "Vidite, prosimo, pa tudi žrtvujemo."

Mesec marec bo pa posvečen posebnim slovenskim kampanji po vseh nasebilih, kar bomo še poročali.

Zato rojak, rojakinja: tvoj sin, tvoj mož, tvoj brat, tvoj fant je na fronti, svoje življenje nese za rešitev domovine, svobode. Zavaruj ga z vojnim bondom, ki mu bo poskrbel zaščito, poskrbel najboljšje orožje, da bo branil tebe in sebe!

Doma ti je Nemec, Italijan požgal rodno hišo, morda ti umoril lastno mater, pobil tvoje sorodnike, požgal tvojo rodno vas. Ti pa hitro kupi vojni bond, cenno za orožje, ki ga naj kaznuje, naj se zanj mesto tebe masčuje! Čim več vojnih bondov, tem bolj gotova zmaga. Z ničim ne moremo pokazati tako občutno svojega protesta proti vsemu, kar se godi v Sloveniji, kakor z vojnimi bondi.

Ameriški Slovenci, te dni nam je naša Amerika pokazala svojo naklonjenost. Mi ji pa pokažimo svojo: z nakupom čim več vojnih bondov!

Ameriški mornarični častnik z grupo ujetih japonskih vojakov na otoku v južnem delu Pacifika.

TUJEC

Rado Murnik

(Se nadaljuje.)

Tu je zagledal Zorka, ki se je z modroslovcem Mravljakom vračal z božje poti. Mizar je bil videti prav židane volje.

Doslej se je ogibal hiše Valenčakove, dasi ga je hudo mikalo, izneveriti se sklepu. Molčec, čemer in razdražljiv je bil te dni, pust in žalosten se mu je zdel ves svet. Namesto k Valenčaku je šel parkrat v gostilnico h Kolariču, ki je bil oblagodarjen s tremi hčerami, godnimi za možitev. Toda nobena mu ni ugajala tako kakor Valenčakova Milka. Z neznano silo ga je gnalo k njej in izteška se je premagoval. Danes pa je srečal Valenčaka na Svetih Gorah in med pogovorom mu je gostilničar mimogrede omenil, da je davi doma dobro izpovedal neko svojeglavo; povabil ga je, naj le pride kmalu zopet. Zorko se je tega močno obveselil in sklenil, da pojde še drevi spet v Valenčakovo gostilnico.

"Matek je dobre volje, poje in uka", si je mislil Anza, ki je prilezel izza robidovja na pot. "Mu bom kaj povedal ali ne? Morebiti bo boljše, da ne."

"Oho — kaj pa ti tukaj, Anza?" je zaklical Zorko že oddaleč. "Se na tak praznik laziš po hosti, divjak! Pojdi rajši z mano k Valenčaku! Danes ga boš pil, kolikor ga boš hotel. Kaj me gledaš tako debelo?"

Anza je z velikim veseljem sprejel prijazno ponudbo in modroval medpotoma sam pri sebi: "A — nič mu ne bom pravil, da ne bo slabe volje. Naj se veseli, za žalost in jezo je še zmeraj časa dovolj. Grdo bi bilo, če bi mu pokvaril dobro voljo. Matek bi se raztogotil in ne bi hotel več k Valenčaku in ne mara bi naredil še kakšno drugo neumnost. Pаметen bodi, Anza, pameten! Kaj bi se vtikal v vsak močnik ko stara baba! Pil bom ko kraška jama in molčal ko grajski zid. Kaj me brigajo tuji grehi?"

Pred Valenčakovo hišo se je Mravljak poslovil, mizar in Anza pa sta stopila v gostilnico.

Zorku je leglo početkoma zopet nekaj mučnega, težkega na dušo, kakor vselej, kadar je prišel na njen dom. Toda navzlic vsemu doseadanemu trpljenju se je čutil skoraj srečnega na tem kraju, koder je hodila in dihalo ona. Veselo so mu zažarele oči, ko jo je zagledal v točilnici.

Še veselejši pa je bil, ko ga je prijazno vprašala: "Ali si bil tudi ti na Gorah?"

"Tudi, tudi." V njenih očeh je opazil vlažen svit, kakor bi se bila jokala.

"Ali si se dobro imel?"

"Dobro, le škoda, da tebe ni bilo gori."

Anza pa je mencial tobak v mehuru in znil: "Matek, Bog ti daj najti rdeč storž, ko boš jeseni zraven Milke kožuhal koruzo!" — Kadar "kožuha" ali robkajo turščico, sme po starem narodnem običaju vsak fant, ki mu pride v roke storž z rdečimi zrni, poljubiti dekle, sedeče poleg njega.

Milka se je zasmejala in odšla. Zorku se je zdelo krotka in ljubezniva kakor še nikdar ne. "Prejkonje je uvidela, da z onim tujcem ne kaže nič dobrega", si je dejal ves srečen. Budili so se mu nežni, radostni občutki, veselo upanje in duša se mu je topila od miline in blaženosti. Anza pa je pil ko kraška jama in molčal ko grajski zid.

X.

Dobra dva tedna pozneje je Leskovarjev Anza sedel v svoji borni koči pri majavi mizi. Pred njim se je na počenem in oškranem krožniku kadil v oblikah krompir. Možiček ga je lupil z okrhramim nožem in ga potiskal v skodelico, kjer je bila sol. Poleg krožnika je imel na pa-

pirju odrezek slanin in kos kruha. Neprenehoma je odganjal muhe, ki so se pasle okoli njega.

Po revni izbi je bilo vse navlečeno. Postelja že dolgo ni bila postлана; po njej in na skrinji se je valjala obleka in perilo. Lepega stanovanja ni imel Anza, pač pa je bilo jako dobro prezračeno, zakaj skozi razbito okence je mogel noč in dan prihajati sveži zrak iz bližnjega bukovja.

Ko se je namical, se je prekrizal, zazehal, lopnil še enkrat po muhah in vstal, da bi šel najprej k Valenčaku na frakeljček, potem pa v hosto po krhlikovega ljubja; prodajal ga je zagrebškemu lekarju.

Segel je po gorjačo, naslonjeno v kotu. Kar je dvignil razmršeno zabuhlo glavo — mimo prašnega okna je nekaj zabelelo. Pogledal je natančneje skozi razpoko in spoznal Valenčakovo Milko.

Dejal si je kazalec na čelo in umoval: "Skoraj sem pozabil, kaj je bilo na Veliko mašo, dva tedna me ni bilo doma... Kam neki gre? V gorco? V Valenčakovo traja pod gradom? A — kaj v trste! K tistem tujcu se ji mudi. Gotovo sta bila po prazniku vsak dan vkup ali pa vsaj večkrat, jej, jej, jej! Bog nas varuj greha in pohujšanja! O ti prismođa mlada, kako si lahkomišeln in bedasta! Ni prav, da nisem Zorku nič povedal. Danes pa bom. Kar precej k njemu!"

Vzel je gorjačo in klobuk ter se napotil k mizarju. Zorka ni bilo doma. Rekli so Anzi, da je na pošti. Ondukaj so mu dejali, da se je Matek že vrnil domov. Tako ga je iskal dobre pol ure. Naposled ga je našel v delavnici.

Zorko je žalal desko in ga ni zapazil, ko je Leskovar prikolovratil. Mladi mizar je bil dobre volje; vedel je, da Hubingerja po prazniku ni bilo več k Valenčaku.

Anza mu je položil pegavo roko na ramo in mu velel: "Stopi malo v lopo, pa hitro, ker se mudi!" Zunaj mu je naglo povedal vse, kar je videl in slisal.

Kakor da je treščilo predenj, je vrglo osupelega Zorka k zidu nazaj.

"Lažeš, Anza!"

"Zlagal sem se res dostikrat, ne bom tajil, toda večinoma za kratek čas, nikdar pa zato, da bi komu škodovalo. Zdalje pa sem govoril čisto resnico in živ naj pridem v peklo, če sem se le količkaj lagal!"

"Zakaj mi pa nisi povedal prej?"

Anza si je zasakal klobuk na razkuštranih lasih in ni vedel, kaj bi rekel. Naposled se je izgovarjal: "Moral sem z doma. — Kaj pa, če bi molčal še danes? Pa čemu se bova zdaj prepirala? Pred pol ure je šla Milka mimo moje bajte navkreber, najbrže zopet k onemu gospodku brglezu. Če se požuriva, ju uteleva še zalotiti tam za gradom."

Zorko je zrkrilpal z zobmi. "Pojdiva!" je velel hripavo in se naglo obrnil proti vratom.

"Vzem vendar slamen in pomiri se vsaj nekoliko, da se ne bo čudno zdelo ljudem," je svetloval Anza.

Zorko se je ravnal po njegovih besedah. Molče sta krenila skozi vas. Zorku je šlo po glavi: "Za gradom se shajata, zato ga ni bilo več k Valenčaku. Kako sem se motil..."

Ko sta bila na bližnjici med robidovjem, je začel zopet Anza: "Le dobro ga daj, Matek! Ga ne boš? Kaj premišljuješ? Jaz bi ga že! O le daj ga, le, pa preveč ne, da naju ne vtaknejo v kakšno zoparno in nezdravo luknjo, kjer so podgane in uši, slaba menaža in peklenški dolčas..."

(Dalje prihodnjik.)

KIN WELCOMES PRIME MINISTER CHURCHILL HOME

THIS PHOTO, flashed by radio from London to New York, shows Prime Minister Winston Churchill puffing on cigar after members of his family welcomed him on his return to London from momentous tour, which included meetings with President Roosevelt, Sir General Bernard Montgomery and President Ismet Inonu. L. to r.: Mrs. Churchill, Julian Sandys, Churchill, and daughter, Mrs. Duncan Sandys.

maga zaspanec. Še lahkočoni si voščim s prijateljem Vetrom in mirno zaspi. Popolna podoba smrti je moje spanje. Ni ga sledu na mojem truplu, ki bi pričal, da je tu nekoč gorelo življenje. Niti besneči vihar, niti skrb me ne predramijo iz smrtnega spanja. Tako počivam mrzli mrlje čez noč, včasih čez teden in dan, in se ne morem zbuditi k zavesti. Dokler slednjič ne naloži kuharica znova kuriva v moje telo in me s plamenom pokliče v novo življenje.

Na tvojem ognjišču pa mora brez prestanka brleti lučka življenja. Zvesto kot rimske Vestalke moje prade, moraš čuvati nebeški ogenj svojega bitja. Gorje ti, če mu le za trenutek poide reja, gorje ti, če se spozabiš in upihneš svoj sveti plamenček. Ni ga čarodejca pod solncem, ne moči učenjaka in ne leka zdravnika, ki bi zopet zanelil ugaslo iskro v tvojem telesu."

Še vedno ni obledel zadnjih žarek upanja v duši človeka. "Koliko olja moram priliti svojih svetiljk, da mi bo ravno še tlela in svetila k življenju?" povpraša mladenič Ognjišče.

"Čeprav do dna priviješ življensko lučko, da ti bo komaj vidno brlela, še vedno ji moraš žrtvovati na dan 2400 kalorij gorilne tvarine."

— "In če ji dobivam premalo?"

"No, tudi potem ti ne ugasne svetiljka trenutno. Dokler pač gre, se hrani njen plamen s tvojim lastnim telesom in počasi pojema. Saj je vsak človek od

glave do nog nadvse izvrstno kurivo — kajne, kako smešno se čuje ta misel: peč, ki je zgrajena iz samih gorljivih snovi, iz beljakovin, sladkorja in tolašče? — Kadar ti tedaj primanjkuje kuriva, seže življenje po tej zadnji železni zalogi. Svoje lastno domovje vrže na ogenj, kot zmrzujoča rodbina, ki si v stiski zakuri s pohištvom. — In ko stoji tvoje živo telo v tisočeri majhnih plamenčkih, ko dogoreva dan na dan košček za košček tvoje bitja, ko ti usiha postava in gine telo kot plapolajoča sveča — ali več, kako imenujete vi ljudje to strašno prikazen? — Lakota!"

Za trenutek umolkne Ognjišče in nato nadaljuje z ostrim poučkom: "Najprej ti pogori vsa tolašča, kolikor si jo v medvedji skrbnosti prištelil za suho bodočnost. In z njo vred izplamti vsi živalski skrob, natovorjen v jetrih in mišicah, nato pa pride vrsta na tvoje organe. Za več kot polovico obsega ti upadejo jetra, za celo tretjino teže ti splaknejo mišice, a tudi kri, pljuča in kost morajo žrtvovati svoj delež in ga položiti na žgalni oltar domovine. Edino srca in možganov ne vrže lakota v plamen. Prepotreben in važen je njihov posel za obstanek življenja, prizanaša jima, kolikor more, a končno odpovesta tudi onadva službo — in tedaj je po tebi. — Gorje, če bi bilo tudi pri meni tako in bi mi lastno telo pričelo goreti, kadar mi zmanjka kuriva!"

Globlje zasope Ognjišče po teh besedah, kot bi se balo, da zmanjka plamenu prepriha. Du-

šek porabi ugodno priliko in se podviza, da bi ne zamudil nastalega molka.

"Poučna in nazorna je bila razlaga Ognjišča," nagovori iz ozračja človeka. "V vsem obsegu ji lahko pritrdim, dostaviti pa moram v tvojo korist kratko pripombo. Resnično je, kar je pripovedovalo Ognjišče: kar z lopato meče lakota tvoje snovi v žrelo plamenov, brez izbire, beljakovine, tolašče, sladkor. Toda vedi, tudi ko si do grla sit, vrže zdaj pa zdaj tvoje telo droben obrabljen košček v ognjeno peč in ga tamkaj zapali. Ker pa je tvoje živo telo grajeno iz beljakovin, zato ne pozabi mene, Duška, in mojih spojin! Edino one so zmogne, da zamaše in izcelijo izžgane delce tvojih organov."

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vse

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih...

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

... Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

... Cene zmernne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2857-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

BOOKS BY

LOUIS ADAMIC

<i>Cradle of Life</i>	\$2.50
<i>From Many Lands</i>	3.50
<i>Grandsons</i>	2.50
<i>My America</i>	3.75
<i>Two-Way Passage</i>	2.50
<i>What's Your Name?</i>	2.50

Order from

Proletarec

2301 South Lawndale Avenue
Chicago, Ill.

Iz tajnosti prirode

Zbirka poljudno-znanstvenih črtic

PRAVLJICA O LAKOTI

Spomin izva vojnih dni

Dr. P. Vidov

(Nadaljevanje.)

"Več ali manj," odvrne štedilnik. "Saj sem ti pravil, da si veskozi meni enak, in da mi slama ali koks ne zaležeta v isti meri. — Če boš na primer ves božji dan otepaj edino krompir, ga boš moral pobasati tri in pol kilograma. Če se boš gostil s samimi jajci, bi ti jih bilo treba zaužiti celih 38 kosov. Ako pa —"

— "Dovolj, da te prekinem. To vendar ni nikakor mogoče! Za okroglo 4 Din krompirja naj mi tekne enako kot za polnih 38 Din jajc? Slab matematik si, kakor si sam priznal, brezdvomno ti je ušel kak računski pogrehek!"

"Potolazi se, človek! Na kurivo se dobro razumem. Do zadnje kalorije sem ti računal pravilno. Potratnež si, saj sem ti rekel. Okus in zabavo plačuješ z dragim denarjem."

Zopet se je zazibala jajčja lupinica na deski in spregovorila jokaje: "Ko sem bila še mlada in lepa, sem tehtala polnih 50 gramov. Danes pa me je preostalo od vse mladinske lepote edino še teh pet žalostnih gramov, ta moja mrtva apnena lupina. Šest gramov plemenite beljakovine si mi uničil, škodljivo, snedel si mi mastnih pet gramov tolašče in en gram soli ter popil mojemu sinku 33 gramov vode. Joj, to bi bilo srčkanje, nenaštni požrešnež!"

"Ne jadicuj, starka! Zdalje je prepozno," povzame besedo Ognjišče in nadaljuje:

"Torej, kakor rečeno, 38 jajc zahteva vsak dan tvoj telesni motor. Če bi ga pa zakuril s samimi tečnim kruhom, bi ti ga bilo treba naložiti samo pičel poldrug kilogram na ognjišče. Zadovoljši pa ga tudi lahko s 2½ kg puste govedine ali divjačine, s 4½ litra mastnega mleka, s 3¼ kg postrvi ali s samo ¾ kg sladkorja. Še mnogo manj pa potrošiš človeškega kokska, maščobe. S 40 dekagrami sirovega masla potolaziš in odpraviš življenski stroj za dobo celega dneva. Jurčkov pa bi moral nato voriti polnih 10 kg, dasi tako zelo

hvalisajo tvoji neuki bratje njih redilno vrednost. Seveda bi tvoja je razvajeno telo trajno ne moglo zdržati ob tako enostranski hrani. Marsikatero porcijo, na primer delikatnih gobanov, bi sploh ne zmogla tvoja omehkušana prebavila. Zato si moraš previdno odtehtavati živila v pravem medsebojnem razmerju, po njih prebavnosti, potrebi in kurilni vrednosti."

"Zgubljen bi bil, če bi ne vedel izhoda", izpregovori človek z zmagovalnim poudarkom. — "Uležem se in zaspi. — Ne premaknem se z mesta, ne ganim z udi, ne trenem z očmi, ne zinem besede, ne sprožim ne misli ne čustva — pa si prištedim vse kalorije in hrano."

"In ustaviš nihalo srca kot uro, ki prehitveva", se zasmije Ognjišče, "in zatvoriš pipe krvnih cev — in zamašiš pljučna mehova, da ne bosta mogla več sopsi — in ukažeš shraniti svoje telo v ledenici, da ti ne bo potreba skrbeti za njegovo toploto. — Vidiš, mladenič, tu je razlika med nama — — Kadar ugasne zvečer v mojem telesu zadnji plamenček, ko zatisne zadnja žerjavica svoje trudno rdeče oko, tedaj tudi mene pre-

Kar je stroju spreten mehanik isto so tebi beljakovine. En vijak naj odstopi, počni naj samo pero, ena sama os naj skrivi: pri najboljšem kurivu stane motor in je mrtev za do Enako je s tabo. Uživaj maščobe, skroba, sladkorja kolikor češ, brez beljakovin moraš polni skledi umreti. Pričljivi gramov čiste beljakovine ti dovajati dnevno telesnemu motorju, in če si še tak umetni stradanju in uporabi hrane najmanj 50 gramov beljakov mu moraš žrtvovati, da jo pa bi za vsa neodložljiva popravila po raznih organih. Saj lišije tebi življenski plameni ne gradijo in izpolnijo nastalih pok in vrzeli, se ti slednjič ne je telo — in plamen ugasne."

— "In plamen ugasne! — rej ni zame pomoči? — Kaj potem koristi vsa vaša modrost? — Dvakrat bolj grozna je mi ki je razumem!"

Čaroben sijaj zasije po tleh sedah iz zaboja s premogom, blesk bajno lepih, kristalov svetlika v njem in izpreminja mavričnih barvah. Ponosen zapoje po sobi:

"Kruta sovražnica ti je prda, o človek, dokler ne razumeš njenih sil in zakonov. Ko razrešiš tajnosti njenega bitja, je ponižna, poslušna dekla. Sedaj jo razumeš. — Tvoji žabniki smo. Glej, tebi v mi in spas kličem elemente v mo bo življenja. — Čujte tedaj pokorni vazali moj kraljevski kaz! V imenu življenja, ki mu kralj, vas kličem na določ (Dalje prihodnjik.)

Kadar potrebujete dober

PREMOG ali KURIVO po njeni ceni, tedaj pokličite IVANHOE 6999

Naroblite na vsaj tri tone in vam priporočamo takoj.

THE ERIC COAL & COKE Frank Fonda, zastopnik št. 8891

19307 Mushoka Ave., Cleveland

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto prišleje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člano ali nečlano \$6.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri anketu \$1.25 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vročka, reči da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika. Cena listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Cicezo in Chicago je \$7.50
1 tednik in.....	4.80
2 tednika in.....	3.60
3 tednike in.....	2.40
4 tednike in.....	1.20
5 tednikov in.....	nič
Za Evropo je.....	\$9.00

Isposlajte spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,

2857 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Prišlešno pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1. Ime.....

2. Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledenč članov moje družine:

3.

4.

5.

Mesto.....

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐